

8166, le s toliko izjemo, da se med tem ne sme ovirati sodnijsko preiskovanje.*)

F. S. Š.

Gospodarske stvari.

Smerekove sadike.

V novem času odaja se iz e. kr. deželnih sadišč mlado drevje ali bolje sadike za hostno drevje, po nekaj zastoj revnišim posestnikom, po nekaj pa za male demarje premožnišim. Kolikor se nam naznanja, oglašujejo se posestniki prav radi za take sadike in želeli bi bilo, da storé to vsi, ki imajo prostora za prihodnje loge. V naslednjem pa jim podamo mali nauk, kako naj ravnaajo s sadikami, kedar jih dobijo.

Najbolje so smereke, ako so dve do tri leta stare. Razumeje se, da jih je treba izkopati z vso skrbjo in vselej tako, da se drži še nekaj prsti, v katero so rastle, na koreninah. Ako torej dobimo sadike iz drugod in ne zapazimo prsti na koreninah, moramo jih koj posaditi in če to ni mogoče, natrosimo na koreninice nekaj prsti in ovijmo ga z ulažnim mahom.

Jamice za sadike moramo izkopati vsaj 15 cm. globoke in 10 cm. široke in kedar sadiš smerečice, trosi rahle prsti na koreninice in le-te zravnaj tako, da bodo narazen, na široko. Ko stoji sadika ravno, zasuj jamico z dobro prstjo in potlači prst z roko, da se prime koreninica. Zatem pa še zalij jamico z vodo. Ako storis vse tako, prime se ti blizo vsaka smerečica in če tudi iz kraja ne raste naglo, dovolje je, da raste, kajti čez nekaj časa popravi ti v rasti gotovo, ker je iz početka se zakasnilo. Jamice je izkopati 60 cm. ali 2 čevlja drugo od druge. Presaditi dajo se smerečice v jeseni, bolje pa sedaj spomladi najdalje do srede maja.

Razsadniki ali razmnoževalni vinogradi.

(Koscer.)

Trte se režejo v glavo, kajti tu gre le za te. Dobro je pa tudi vsaki trti po eden napnec (šparon) pustiti, na katerem potem več mladik n. pr. v dolgosti ključa izžene, in te zamoremo kot prave ključe s kosčekom dvoletnega lesa odrezavati in ti se nam mnogo lepše primejo. Tudi zamoremo mladike teh šparonov po leti zeleno cepiti, kajti v korist drugim jih itak ne smemo pustiti dolgo rasti. V tem slučaju je pa bolje, da take šparone precej na pomlad že plitvo z zemljo ali bolje, s peskom pokrijemo. Tako dobimo v kratkem času lepo vkoreninčene, cepljene trte.

Za ključe režemo cele do štiri in več metrov dolge mladike tako daleč, dokler so izzorele. Naravno so pa ključi iz dolnjih delov mladik mnogo bolj, kakor iz gornjih; na to je treba gledati posebno pri cepljenju ključev, toraj jih vedno sortirati in gornje slabeje eno leto pred cepljenjem še v trtnici pustiti.

Režejo se ti ključi sporedoma po 40 do 50 cm. na dolgo in sicer v dolnjem delu, tikoma pod očesom, med tem ko se naj v gornjem delu nad gornjim očesom nekoliko dalji čep pušča, kajti ta varuje gornje oko pred vsahnenjem, razun tega pa tudi proti temu, da se delavci ne motijo ter ne potikajo trte na robe. Posebno veliko je ležeče na tem, da so v dolnjem delu ključi tikoma pod očesom odrezani, kajti sicer se, ako čep ostaja, ta osuši ter se ne zamore dolnja rana nikdar lepo zaceliti, pa tudi ne morejo tako lepih korenin, katere so glavne, odganjati.

Ker je rast ameriških trt jako močna, in ker

* V članku v zadnjem številu naj se bere mesto cerkovnika — cerkvena ključarja.

kolikor več ključev dobivamo, toliko več zemlje izsesamo, treba je takim trtam tudi pridno gnojiti, da svoj namen dosežemo in vedno v obilici gradiva za nasajanje dobivamo.

Sedaj pa pogledimo, kaj nas stane 1000 doma pridelanih ključev. Stroški nasajanja na 100 m² od 50 ali 100 trt, rigolanje 100 m², meter po 3 kr. stane 3 gld., vkupna cena trt 60 kr., sajenje 100 trt z drugim k temu spadajočim delom vred 1 gld. 20 kr., koli 100 komadov, komad po 5 kr. z ostrenjem in zabijanjem ali zatikanjem vred 5 gld. 33 kr., vsakoletni stroški torej 10 gld. 13 kr. Obresti zemljišču v vrednosti 10 gld. po 5 % obresti za nasajanje iz desnega kapitala in delež za amortizacijo tega kapitala n. pr. v desetih letih 2 gld., osipavanje in trikratno poletno okopavanje 50 kr., gnojenje 1 gld., vezanje mladik 20 kr., rezanje s pobiranjem in izrušenjem mladik vred 14 kr., obrezovanje mladik, rezanje ključev z vezanjem vred 30 kr., vkup 4 gld. 14 kr.

Toraj nas stane tisoč doma pridelanih ključev okolo 3 gld. 51 kr. Ta svota se bode pa v največih razmerah še zdatno, do polovice znižala, posebno kjer so delavne moči bolj po ceni, kjer ni treba tolikanj gnojiti itd. Po tej ceni pa se ve, da ni nikdar mogoče dobiti trt od drugod, kajti vsak, kateri jih prideluje, hoče ne samo stroške povrnjene imeti, temuč tudi svoj trud poplačati, toraj dobiček imeti.

Sejmovi. Dne 2. maja v Mariboru, pri Sv. Barbari v Halozah, pri sv. Treh Kraljih v slov. gor., v Lipnici, na Muti, na Ljubnem, pri Sv. Filipu, v Trbovljah, v Velenju in v Verzeji. Dne 3. maja v Celji, na Ptujski Gori, v Radgoni in v Selnici pri Dravi.

Dopisi.

Od Sv. Lovrenca v Slov. gor. (Lepa in redka slovesnost) se je obhajala na Velikonočni ponedeljek, dne 18. aprila. Obhajali so namreč kn. šk. duhovni svetovalec preč. gosp. Jakob Meško 25letnico svojega blagoslovenega župnikovanja v tej fari. Hvaležni farani, stari in mladi, smo se skrbno pripravljali na ta dan, da bi zamogli svojega ljubljenežnega duhovnega pastirja v tej priliki dostojno počastiti. Bali smo se, da bi nam slabo vreme utegnulo kaziti naše veselje, ali v našo veliko radost imeli smo ravno na dan slovesnosti lepo in prijetno vreme. Postavljene, z vencí okinčane smereke, pokanje topičev in raznovrstne zastave, ki so vihrale raz zvonik, farovž in druge hiše, vse to je razodevalo, da se ina vršiti nekaj posebnega. Udeležili so se te slovesnosti tudi preč. gospod Mat. Modrinjak, prošt Ptujski in osem raznih drugih častitih gospodov. Pri slovesni sv. maši stregli so slavljenca č. g. župnik na Polensčaku, Anton Pučko in pa jubilarjeva nekdanja kaplana č. g. Kukovec in Šinko, sedaj župnika — prvi pri Sv. Andražu, drugi pri Sv. Bolfanku. Kako močno spoštujejo in ljubijo farani svojega preč. gosp. župnika, pokazali so tudi o priliki te slovesnosti. Prišli so jim čestitati vsi občinski predstojniki s svojimi svetovalci in odborniki in tukajšnji poštar g. Koscer je v svojem govoru v imenu vseh občin povdarjal obilne zasluge, katere so si gosp. jubilar v teh 25 letih pridobili za cerkev, šolo, narod in občino, povdarjal je udanost, hvaležnost in ljubezen, ki veže farane na svojega tako zaslužnega pastirja, naznani tudi, da je občina Sv. Lovrenca v seji dne 10. aprila v znamenje svojega velikega spoštovanja do njih, enoglasno jih imenovala svojim častnim udom, in izroči slavljenca lepo s slovenskim trakom okinčano častno diplomo. Častitalo je v imenu mladeničev petero fantov

pod vodstvom M. Zlôdjaka, kateri je v čvrstih in krepkih besedah se zahvaljeval za vse prejete dobrote in slavljenca v znamenje hvalečnosti podaril lepo stolo, dekleta pa rokét. Prišli so čestitat tudi gg. učitelji, na dalje domači dijaki in po dvojce učencev vsakega razreda domače šole. Razume se, da so se vršile pri obedu marsikatero napitnice. Najprej so napili jubilarju preč. gosp. prošt Ptujski in so v genljivih besedah povdarjali imenitnost petindvajsetletnice. Č. g. Kukovec se kot nekdanji kapelan slavljenca iz srca zahvaljuje za vso ljubezen, postrežljivost in odkritosrčnost, koje so duhovni pomočniki pri slavljenca vselej uživali. In vršile so se še marsikatero druge lepe napitnice. Naj omenjam tukaj še tudi pesnice, katero je za to slovesnost sestavil g. učitelj Grebenec in jo jubilarju podaril. Minola je sicer slovesnost, ali ostala nam bode v spominu vsikdar. Konečno pa iz dna srca želimo našemu ljubljenu jubilarju, da bi jih ljubi Bog ohranil še prav mnogo let zdravih in krepkih, da bi zamogli v petih letih obhajati še lepšo slovesnost, namreč zlato svojo mašo.

Iz Stranice. (Župani.) Kupil sem pred nekim časom na ne dahnem sejmu živinče. Ali to ni nič novega, nič posebnega. Ko pa razvijem in pogledam potni list, skoraj se me nevolja loti. In komu bi se tudi dopadel, ker je pisan s tolikimi pogreški; ko bi ne izpoznal, da je to vsled nevednosti, kar naznanil bi ime onega župana, kateri tako pači potne liste. Bil je pa pisan tako-le: Občina s slovenskimi črkami, okraj tudi tako, dežela je bilo pa že »Stajermark«, nadalje »ime posestnika« in »odkod« bilo je po večjem slovenski, a tam, kjer je število živine pa zopet »1 Ogs« in spodaj siva »farba«; in kraj, kamor se živina žene, zopet »vier Markt G.« — Spoštovani bralci! komu bi se dopadala ta slovensko-nemška pisava? Saj že to rodoljuben človek težko prenaša, da so v popolnoma slovenskih občinah nemški pečati; pa kaj, to se ne da tako hitro prenarediti, po časi se zna tudi popraviti, ali pisanje, to se pa lahko izpremeni, ako ima občinski predstojnik le modro glavo in pa ljubezen do maternega jezika. Zatorej župani slovenski, spoštujte naš mili slovenski jezik, in ne delajte sramote našemu narodu, ker bi nam lahko naši nasprotniki rekli: Glejte, kako Slovenci svoj jezik ljubijo, v popolnem slovenskih krajih, pa nemški pišejo. Se ve, da bojo po svoji misli trdili, da je to prav. Prav le nemščina bi naj bila po njihovi želji veljavni jezik med tem, ko homo mi zastoj čakali na to, da bi oni dali našemu jeziku veljavo, ako mu je sami ne pridobimo. Zato se enkrat kličem: Rojaki slovenski, posebno občinski predstojniki, bodite vstrajni v domoljubnem delovanju ter služite v čast, pomoč in dobremu imenu milemu narodu našemu!

Iz Šmarja pri Jelšah. (Požar, trgovec.) Mirno se razvija med nami naše ubožno življenje, vendar se je letos pri nas dvakrat huda nevarnost in skoraj strašna nesreča oglasila in mudila. V sredi trga razsvetljeval je v noči 25. marca silni požar temno, a vendar hvala Bogu, mirno noč. Pristava ali hlevi trgovca Jožefa Wagnerja se je vnela. Kako, tega še sedaj ne vemo. Govori se mnogo, a ne ve nič. Bilo je tam razun krme še shranjenih veliko drv, desek in tudi premoga. Požar je bil vsled tega velik. A naša požarna bramba je pridna in gibčna. Na vsako stran in sicer koj zraven sta še drugi dve pristavi. Ko bi se sosedna Jagodičeva vnela, tedaj bi lahko rekli s Schillerjem nad Šmarjem:

Prah in sip
Je domovje, —

Ob enajsti uri se oglasi naš v resnici prav pazni čuvaj, in da žalostno znamenje s svojim rogom, znamenje neizrečene nesreče. Urno vzdigujejo ljudje svoje trudne glave, in vrejo skupaj na gorišče, da bi vsak

pomagal po svojih močeh. Celo bolnike je vzdignilo iz mučnega ležišča, kajti strah in nevarnost napela je njih zadnje moči. A vendar se je nam posrečilo sosedno pristavo oteti, in tako je bila tudi nevarnost za trg končana. Pa to še ni konec. Kakor bi Erinij peklena moč razprostrla nad Šmarjem svoja temna krila, tako se je nas ognjena nesreča oklenila. Ravno čez teden dni, tudi v petek zvečer, vname se druga, zraven upepeljene stojčja pristava, in sicer v tako skrivnem kotiču, da bi se ogenj, ako bi hlapec ne šel poprej slučajno v hlev, še le tedaj zapazil, kedar bi svignil vse vničujoči plamen že v temno noč in bi nastopil svojo razsvetljevalno službo. — Za pisanko pa smo dobili narodnega trgovca. V mladostnih njegovih prsih bije verno, značajno, narodno srce. Od gosp. Hudovernika pa tudi pričakujemo solidne postrežbe in o tem prepriča se lahko vsakdo sam.

Iz Veržaja. (Požarna bramba.) Vendar enkrat so prišli požarniki naši na pravo pot pravice in resnice s tem, da so si letos izvolili narodnega poveljnika. Ta je sklical že v prvem tjednu sejo, kjer je predlagal, naj se nemška znanost, povelja in vse drugo, kar je bilo doslej nemško, odpravi ter nadomesti s slovenskim. Ta predlog so enoglasno odobrili. To je lepo in častno! Društvo si je s tem pridobilo poštenje in čast, ne samo v trgu, ampak tudi daleč okoli. Število udov se izdatno množi, dočim se je prej, ko je še bilo vse nemško, jako zmanjševalo. Res, skoraj sramotno je bilo za naš trg, da je društvo imelo le 16 udov, čeravno je dosti hrabrih in krepkih mož in mladeničev v trgu. A kaj je bilo vzrok, da jih ni več pristopilo? Odgovor na to je čisto lahek, če le malo premislimo naše sedanje razmere. No, zdaj mislimo, da smo dosegli naš namen; ker to edino nas je še peklo, močno peklo, že več let. Le tako naprej, da se bomo mogli ponášati, da smo močan steber in trdna zaslomba ob meji, mili naši slovenski domovini! Upamo tudi, da se bodo ognjebenci naši boljše, kakor doslej vadili s svojim orodjem; a ne samo, gasil grla. V slogi je moč. Ne vdajmo se!

Izpred Vojnika. Mislil sem, da mi ne bo treba tako hitro zopet prijeti za pero, da naše nemškutarje malo izprašim, kajti so prašni. Te strešnice ti je kura pičila. Vi se čudite temu? Nikakor se ni treba, gospod urednik, zakaj sešli so se, češ, mi smo vendar »gšeit ljudje«, tožimo torej tega, ker je pisal v »Slov. Gosp.« In združila se je, kakor navadno, vsa nemčurska tolpa pri W. Franceljnu, kakor lisičja družina pri Krznarji. Res prav pojó senice. In senice je pri nas, kakor nemškutarjev. Radi bi jih nekaj oddali; toda nihče ne mara za to šaro. Toda pustimo v miru nemškutarje vse in si ogledimo naše »Nemce«. In tak je prvi bojda iz Zaveca, Švabov Francelj, ki ima kaj lepo nemško ime. Nedavno je prišel pri okrajnem šolskem svetu govor in branil in poveljeval je: koga? Ambroschitz. Prece so se vsi držali na jok — zmotil sem se — na smeh, ker pač tako krivično našega nadzornika napadajo. Tudi v Vojniku je, kadar je bil še Miglič tu, naš Francelj poveljeval nemško pesem. No najboljše bi storil, da gre za »opernsängerja«, ker ima tako lep glas. Toda dovolj, gospod Francelj, midva prideva še kje drugikrat skupaj. Drugi »Nemec« je, kakor že ime kaže, nadučitelj Vojniški, slavnoznani gospod Košutnik, ne — vedno se zmotim — Koschutnigg je »dajč«. Ta ima menda nalogo, da mežnarje in otroke poprašuje, kaj »nekdo« vse govori. To je dobro. Hm, gospod nadučitelj, ne utegnem in tudi se mi vredno ne zdi mnogo pisati o Vaši osebi, samo to rečem, prašajte rajši ljudi in če tudi otroke in mežnarje, kaj pa kaj ljudje govorijo o neki Č. in o nekem K. Če ste Vam ti osebi poznani ali ne, ali pa kaj v zlahti, jaz ne vem in tudi za to odgovornosti ne sprejemam. Samo na misel mi je prišel nemški prego-

vor, katerega bi jaz po slovensko tako-le rekel: »Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce«.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Avstrijsko. Dolgo ni bilo v državnem zboru toliko važnih reči v posvetovanju, kakor jih bode v sedanjem. Dunajska občila pa nova veljava denarja naj se sklene v tako kratkem času! Poslanci so si gledali na oboje v strahu, vlada in najbolj minister za državne finance pa ima poguma, da ga že tudi nas postaja strah. Za občila, železnice na Dunaji, bode treba iz državnih kas 41 milj., koliko pa jih požre nova veljava, tega ne ve nihče. Upajmo, da ne preveč!

Česko. Da si deželni zbor v Pragi ne mara českonemške sprave v sedanjih obliki, vendar vlada ne odjenja od nje ter sedaj na svoje roke ustanovi novo c. kr. okrajno sodnijo v Teplici — za nemške okraje, Zoper to ugovarja sedaj vse česko ljudstvo, nemški veljaki smejejo pa se v pest, češ, da je vlada na Dunaji sedaj že po polnem na njih strani.

Stajarsko. Na novo gre govorica, da stopi ces. namestnik v Gradci, baron Kübeck v pokoj, na njegovo mesto pa pride neki baron Puthon, sedaj ces. namestnik v Linci. Mi se ne verjamemo, pa tudi ne želimo take spremembe. Najbrž je ona le »pobožna želja« nemških nacionalcev. V Gradci je umrl dr. Biederman, dekan in profesor na c. kr. vsučilišču. Izmed vseh nemških profesorjev je bil menda on edini prijatelj slov. dijakov na tem vsučilišču in vendar se na njem največ slov. mladeničev pripravlja za državne službe.

Koroško. Vojno ministerstvo je odločilo, da v koroškem pešpolku št. 7 slov. jezik ne velja na dalje za drugi polkovni jezik. V njem neki ne služi na sto več, kakor 10 slov. vojakov in še ti znajo vsi (?) nemški. Da je to na veliko veselje nemškim liberalcem, razumeje se lahko. — Slavnost slov. društva »Straža« je bila včeraj v Celovci veličastna in je tajnik kranjske c. kr. kmetijske družbe, Gustav Pirc, s privolenjem ministra za poljedelstvo govoril o gospodarskih rečeh.

Kranjsko. Dopolnilne volitve v mestni zastop vršijo se v Ljubljani letos gladko, po volji »Slov. društva«. vdeležuje se pa jih le malo, pičlo malo volilcev. V tretjem razredu n. pr. je 1031 volilcev, prišlo pa jih je samo 171 na volišče. — Slovenci imajo v deželnem zboru sicer večino, toda razcepili so se v troje klubov in po vrhu se je ostalo nekaj »divjakov«, ni pa vseh slov. poslancev več, kakor 24. To nam je prava podoba slov. sloge!

Primorsko. V deželnem zboru v Gorici se ne krati pravica slov. jeziku ter govori vsak poslanec lahko v slovenskem ali italijanskem jeziku. Slov. poslanci pa torej govorijo tudi le slovenski. Kdaj bode tako v Gradci našim mogoče?

Tržaško. Država ima v Trstu nekaj ljudskih sol na svoje stroške, kaj takega ne obstoji menda v nobenem drugem mestu. V teh solah so obhajali v nedeljo tudi Radeckijja spomin; se ve, da v laskih t. j. mestnih solah tega niso storili, kajti Radecky je bil avstrijski domoljub.

Isterško. V Opatiji je bil v nedeljo shod volilcev prof. Spinčiča. Poročal jim je o svojem delovanju pa kriv menimo, da ni bil on, če jim ni mogel poročati veselih reči. Volilci so mu izrekli popolno priznanje.

Hrvaško. Tiskovne razmere v Zagrebu niso posebno vabljive. Državno pravdnštvo je n. pr. zaplenilo zadnjo številko »Prijatelja naroda«, ob enem pa je sod-

nija zaprla urednika in vodjo tiskarne je obsodila na 200 fl. kazni. In vse to zavoljo par »nesrečnih« vrstic!

Ogersko. Poslanec Pazmandy ni po volji, da je predsednik v ogerskem ministerstvu, grof Szapary bil na Dunaji, ko so odkrili spomenik maršala Radecky. Grof Szapary pa mu je odgovoril, da dela po svoji vesti, ne vpraša pa, kaj da poreče kdo iz »nevoljne levice« k temu, kar izpozna on za dobro. — Vlada misli na novo ustanoviti najdenišnico v glavnem mestu. Žal, da se množi število spridenih mater.

Vunanje države.

Rim. Dne 22. aprila obhajal je učeni dr. Rossi svojo 70letnico; on je leta 1844 našel velike katakombe sv. Kalista t. j. podzemeljska grobišča prvih kristijanov, v katerih so obhajali o preganjanjih tudi službo božjo. Iz vseh delov sveta so mu dosle čestitke, najbolj iz učenih krogov.

Italijansko. Novo ministerstvo je sicer že imenovano, toda malo ima upanja, da se vzdrži, kajti manjka mu moža, ki polni državne kase z denarjem. — Vlada je dala ostro povelje, da se v nedeljo, dne 1. maja, ne smejo delavci zbirati ter nikjer javno govoriti in žuga jim z ostrim zaporom, ako se pregrešijo zoper to. Ne dano kaj na tako povelje.

Francosko. V ponedeljek večer je vzletela v Parizu tista gostilna v zrak, v kateri so ujeli anarhista Ravachola. Ostrju je odtrgalo obe nogi, njegova žena pa je zblaznela, vrhu tega je še ranjenih več ljudi. — Misi se, da bode treba anarhiste postaviti pred vojaško sodnijo t. j. brez dolgih preiskav spraviti jih iz sveta. Delavcem so vzeli upanje na nebesa, kaj čuda, če jih iščejo sedaj oni, pa po svoje, na zemlji!

Angleško. Kraljica Viktorija se je podala na Nemško, v Darmstadt. Visoka gospa stoji že visoko v letih, vendar pa je še čila ter jej ni poznati njenih let.

Nemško. Državni kancelar, grof Caprivi je prišel te dni na Česko ter ostane v Karlovih varih dalje časa. — Davkov je tudi nemški državi že premalo, zato misli vlada »vrvnati« in razdeliti dolžnosti plačevanja. Ta vrvnava meri pa pač le na povišanje davkov.

Rusko. Vlada izdeluje načrt postave, po kateri bode mogoče tudi ženskam podedovati premoženje; doslej jim je bilo to le malo mogoče. — Prepoved, da se žito ne sme prodati iz države ven, raztegnila je vlada tje do jeseni.

Rumunsko. Država rumunska je sicer majhna, toda vojakov mora imeti in tudi kasarne za-nje. Sedaj jej je treba pri 25 milj. za nove puške in nekaj vojašnic. Težavo pa ima jih dobiti.

Bolgarsko. Te dni so našli v Ruščuku stiri najst bomb, polnih dinamita, pri nekem Gasabetu. Bombe so bile namenjene za sultana v Carigradu in za kneza Ferdinanda ter njegove ministre. Ni verjetno.

Turško. Sultanu se prigovarja, naj stopi v zvezo z ruskim carom in z francosko republiko. Tako bi bilo za-nj še najbolj varno. Črnogorski knez Nikita ima nalogo, da pregovori sultana k taki zvezi. Ne vemo, če mu bode v tem sreča mila.

Grško. Stranka Delyanisa, prejšnjega ministra, dela na vse pretege za svojega mojstra, toda tudi sedanjí ministri ne držijo rok križem in zato ubogi volilci nimajo miru. Bilo je neki že tudi pretépanja med pristasi nasprotnih strank.

Afrika. V Sansibaru je prišlo do pobojev med katoliki in protestanti. Zadnje podpira nemška država, s katoliki pa držijo bojda mahomedanci. Kaj je resnice na tem, ni mogoče še izvedeti, kajti poročila si gredo na vs križje.

Amerika. Volitve predsednika republike »združe-